

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP
AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A fehér ember.

Elbeszélés.

Irta Tóth József.

(Folytatás.)

A tanácsteremből magamonkívül vittek haza. Szemeim le voltak zárva, s arcom olyan sápadt volt, mint egy koporsóban fekvő halotté.

Csak késő éjjel tértem ismét eszméletemhez.

De mily borzalmas zsvaj üt meg füleimet?!... A főváros tornyaiban rémesen zúgtak a vészharangok, az utcákon sűrűn, csaknem egymást érve hangzottak fel a puskalövések falatrázó dörrenései, tompa zuhanások, futó emberek lépteinek zaja s a vészes lárma, melyet nagy embertömegnek kellett okozni, s melyből fel-felhangzottak e kiáltások:

— Éljen a haza! éljen Kossuth Lajos!
És azután ismét száz meg száz lövés.

Megrettenve emelkedtem fel ágyamban, míg leányaim az éji lámpa halovány világánál sápadtan, remegve virrasztottak ágyam mellett.

Borzasztó sejtelem támadt bennem.

— Halljátok?! — kiáltám velőtrázó hangon. — Már folyik a harc! Végünk

van! legyilkolnak mindnyájunkat. Még hirmondó se marad a magyarból.

Ekkor körültekintve, kinos, kétségbeesett fájdalommal kaptam szívemhez:

— Hol van Ákos? — riadám egész erőmből, míg ajkaim összeverődtek.

— A leányok nem szóltak, de zokogva borultak le a szék karjaira.

— Ugy-e meghalt?... elesett... megölték, s vérében ott fekszik az eltorzult hullák között? — kérdém szivszaggató fájdalommal.

— Legyen nyugodt, atyám! — mondá ekkor Lilla, erőt véve magán, — Ákos itt honn van!

Pedig nem volt otthon, a nemesszivü, széplelkü leány azért mondta ezt, hogy megnyugtassa beteg atyját.

— Nem, nem!... Nem mondtál igazat! — kiáltám újra, — ott van a vészben, hisz' oly bátor szive van, mint egy napba emelkedő sasnak.

Nem szóltak semmit — néhány perczig csend volt, csak fuldokló zokogásom, s leányaim elfojtani akart sirása adott szomorú hangot az éji csendben, mely a szobában uralkodott, míg lent az utcákon a harczi zsvaj folyvást hangzott.

— Meghalt, meghalt az én egyetlen

fiam! Nemes szívébe halálos golyó furódott. Pedig milyen délezeg, szép ifju volt!

— Óh atyám, ne keseregjen! — susogá legidősb leányom: Anna. — Ákos él. Ő nincs a veszélyben.

De én nem hittem el, hogy nincs ott.

Szegény leányaim, hogy hallgatóztak, hogy nem hangzanak-e a folyosón Ákos lépteit?

De a folyosó csendes volt.

Órák repültek el ezután. Egyszerre csak zajos léptek s kardesörgés hallatszott a folyosón...

Vajjon kik, és miért jönnek ide ez éji órában?

Figyelmeztünk. Az ajtón kopogás hallatszott, és — Ákos lépett be rajta, kezében kokárdás, kócsagtollas kalappal, oldalán fényes aranybojtos karddal s szép honvéd-dolmányban, mely csak úgy ragyogott az aranypaszománt- és nemzetiszínű szalagcsokroktól.

— Ákos! kedves fiam! — kiáltám karjaimat kitarva, míg leányaim hangos sikoltással futottak hozzá s borultak nyakába.

— Kedves atyám! édes jó testvéreim! — mondá Ákos, — világosságot láttam az ablakon s gondolva, hogy ma senki sem tud aludni, bejöttem.

— Hozott az Isten, egyetlen fiam! De mondd, ugy-e nagy veszély van ott kívül?

— Csak volt, — felelé Ákos, — de nem oly nagy, mint a milyen nagy a szele. Egy esomó rendőrt s pár század katonaságot kellett szétverni, kik az utca-torlaszokat be akarták venni, s a „honvédek“-et foglyokká tenni. Hohó!

— Az utca-torlaszokat? — kérdém csodálkozva. — Hát már ennyire ment a dolog?

— Követjük a bécsi magyarok, s a bécsi kormányt gyűlölő, és velünk tartó osztrákok példáját, kik valóságos ijesztő forradalmat csináltak a városban. De hogyan van az atyám, hogy ön fekszik?

— Roszul éreztem magamat, kedves fiam. Nem mondtam meg az okot.

— De már jobban van, ugy-e? Oh nézze atyám és örüljön nekem. Honvédek vagyok.

Szeme ragyogott, ajka mosolygott a

lelkesülés gyönyörétől, a mint kardját megsörrentve előre-hátra fordult, hogy megmutassa magát.

Szemeimből sűrűn hullottak a könnyek, és bár remegtem életéért, nem mondtam neki, hogy fáj nekem az a kardesörgés.....

Hisz még a leányok is azt mondták, hogy így még sokkal szebb, kedvesebb fiu, s hogy most még jobban szeretik. Azzal a csörgő, fényes karddal, azzal a nemzetiszín kokárdával!

— Azért jöttem, hogy elbúcsúzzam atyámtól s testvéreimtől, — mondá az ifjú bajnok, — mert még ma éjjel, körülbelül egy óra múlva „el kell mennünk“. Nem tudom hova, csak azt tudom, hogy a hazáért harcolni. És énnekem elég ennyit tudni. Nem leszek én egyedül, ott lesz az ifjuság, a hazafiak színe-java. Kázmér és Árpád (az orvos fiai) szobámban várják az engedelmet bucsújokra, a miért velem idejöttek.

A leányok hangos sirásra fakadtak, hogy szeretett testvérüknek el kell menni csatázni, honnan talán vissza sem jön többé, de nem marasztalták, mert tudták, hogy az „vétek“ lenne a szent haza ellen.

Az én szívem pedig úgy vonaglott, úgy sajgott, hogy majd megszakadt.

— Oh atyám, mily dicső érzés az, mikor a hazáért kell harcolni. Nem Isten szelleme van-e e versben:

„Talpra magyar! hí a haza
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés — válaszzatok!“

Nincs abban lélek, nincs abban magyar vér, kit ez föl ne lelkesítene. De behivom már a fiukat.

Tehát az ellenség fiai eljöttek a hazáruhához, hogy aztán elmenjenek védeni a hazát! Oh, mily nagy lelki kin facsarta össze szívemet. Ők nem okai annak, hogy atyjuk ily bűnös, hazug vádat kiáltott szívembe, — szoltam magamban, — így hát miért ne szeretném őket? Nehány pillanat múlva beléptek a délezeg ifjú honvédek. Hogy sugárzott az arcuk! mintha nem is halálos, öldöklő harciba, hanem multságba készülnének!

— Atyánk is velünk jön, — mondá Kázmér, az idősebb, — lesz, a ki gondot

visel reánk. Még egyszer Isten, Isten áldja meg kegyeteket.

— Ákos! — kiáltám kétségbeesett fájdalommal, midőn fiam megcsókolva kezemet, megölelte hugait, kik zokogva estek rá, mintha nem akarnák elbocsátani. — Még egy perczet!... Maradj!... De még sem!... csak menjetek... áldjon meg az Isten!....

A kard csörgött, a sarkantyú pengett... Mentek!

A leányok, a szerető testvérek zokogva kísérték az ajtóig.

A fájdalom és kétségbeesés hörgő hangján kiáltottam utánok:

— Megálljatok!... én is veletek megyek... én... a hazaáruló....

Végerőfeszítéssel emelkedtem föl az ágyban, de azután visszarogytam, s keservesen sirtam az eltávozott fiu után, ki nem hallá már szavaimat s nem jött vissza....

A hazaáruló fia elment harcolni a — hazáért!

* * *

Véget ért a szabadságharcz a következő — 1849-ik — év második felében.

Sok ezer jó hazafi maradt halva, áldozatul a vészterhes csatatéren, és sok drága honfivér omlott ki.

Elgyengült bele a leigázott szegény magyar haza — mint mikor egy deli, élet-erős testből — mely eddig méltóságos magatartással emelkedett fölfelé — undok pióczákkal szivatják ki a vért, s a vérvesztés következtében ellankad, földfelé hajol.

Kevesen voltak a hősök — pedig minden jóérzésű magyar ember elment a csatába, a ki csak mehetett, s nem maradt otthonn közülök senki, — és sok volt az ellenség, a ki ellen harcolni kellett. Több nemzet összetett hatalma, mit ellenünk zúdítottak, mint egy vészes orkánt, mely a pázsitos sziget virányát könyörtelenül elsodorja. Német, orosz, rác, szerb, horvát, oláh, mind ellenünk volt, pedig ezeknek nagyrésze, mint testvérünk, egy hazában lakott velünk akkor is.

És a magyar ennyi ellenség között egyedül állt, hősen, mint egy gránit-szikla a zúgó tengeri viharban..... csakhogy nem sokáig. Fájdalom, nem sokáig, mert hisz' az lehetetlen is volt.

Mig a világ négy tája felől hallottuk

dörögni az ágyúkat, addig nem csüggedtünk, tudtunk remélni, de mikor elcsöndesült a lég kelet, nyugot, észak és dél felől, akkor s i r t u n k mindnyájan. Borzasztó csend volt az, melyben egy haldokló nemzet kinos sohaját hallottuk elterjedni a Kárpát bérceitől Adria tenger-vizéig, s kopogni a nemzet számára készített koporsó leszegezendő fedelét.....

És ime, gyermekem, mégis élünk, hála a mindenható Istennek! csalódtunk akkor a fájdalmas megdöbbenés, a kétségbeesés rémes jóslatában.

Élünk és boldogok vagyunk. Rólunk, magyarokról elismerő tisztelettel, becsülettel emlékezik meg a világ minden művelt nemzete, mint olyanokról, kik tudnak áldozni és szenvedni a hazáért, tudnak és akarnak tenni, tanulni, haladni a koral, segíteni a szükségben levőnek s örülni a jó barátokkal, s kiknek esze és szive egyaránt fogékony minden szépre és jóra.

Van koronás királyunk — ki népét atyailag szereti, s annak boldogítására mindent elkövet, — alkotmányos, ipar, kereskedelem, földmivelés, tudomány, művészet, irodalom és belső békében virágzó, boldog országunk, országgyűlésünk — mely biztosít a törvénytelenések elkövetése és a házára háromolható veszélyek ellen, van végre törvényes igazságszolgáltatásunk, mely védelmet nyújt a gonosz tettek elkövetése ellen, s védelmezi a gyengébb embert az erősebb hatalmaskodással szemben, s megőrzi jogainkat.

Sok munka, küzdés, szorgalom, kitarítás, nemes lelkesedés, testvéries szeretet és összetartás kellett ahhoz, hogy idáig jussunk, gyászos leigáztatásunk után, mikor mindenki azt hitte, hogy már meg vagyunk halva, le vagyunk söpörve a nemzetek sorából, hogy ne emlitsék többé a magyar nemzet nevét, mikor magunk is azt hittük, hogy meg van ásva számunkra a sir, csak bele kell temetni, és akkor a beteg nemzet, a véres magyar nemzet a haláltusa kinos vergődéseiben összeszedte minden erejét, hogy megkísértse: tud-e még „é l n i”. Tudott! mert nem veszté el gyáván hitét, reményét egy jobb korban, mely után — nagy költőnk: Vörösmarty Mihály „Szózat”-ja szerint — „buzgó imádság epedez

százerek ajakán“. Fölemelte véres arcát az égre, hogy erőt, kegyelmet és kitartást kérjen a mindenható Istentől, s fölemelte kezét, hogy az imádság után — dolgozzék. Az ég adott erőt a dologra, a tette — és a magyar nemzet újra éledt, felvirágozott.

Oh gyermekem, milyen nagyszerű mondas az, a mit azon a kis keresztben olvastál! Az, hogy:

„Ora, et labora — Imádkozzál és dolgozzál!“ A jó erkölcs, munkás élet gyönyörű jelmondata az. De visszatérek a szomorú időkre.

* * *

A fehér ember néhány pillanatig meredt, mozdulatlan szemekkel bámult Aporffy Orbánra — ki nagy figyelemmel hallgatta a sziklabarlang lakójának elbeszélését, — azután így folytatta:

„A világosi gyásznapi vetett véget a magyar szabadságharcnak. Itt tette le a magyar seregek nagyhatalmú főparancsnoka és hadvezére: Görgey Arthur, honvédeinkkel a fegyvert. És ezzel átadta egész nemzetét az ellenség boszúszomjas üldözésének.

Milyen megrázó, a kétségbeesésig fájdalmas jelenet volt az, midőn honvédeinkkel — mikor legtöbb győzelem, diadal mosolygott feljűk — letétették a fegyvert! A lovas huszárok sirva borultak hű paripáik nyakára, mintha büszke, bátor homlokuk nem bírná meg a hazafi-fájdalom és veszteség nagyságát, mások pedig átkok között tördelték el kardjaikat, melyekkel a harcban oly vitézül harcoltak... És azután futni kellett a magyarnak saját hazájából, ha azt akarta, hogy meneküljön a haláltól, s a boszúszomjas üldözésektől....

Nagyjaink egyrésze külföldre menekült.... a ki itthon maradt, bitófán halt meg vagy föbelövetett. Így vérezett el gróf Batthyány Lajos is — a független magyar miniszterium elnöke — s több vezér, köztük Damjanich János, Leiningen, gróf Vécsey, Pöltenberg, Nagy Sándor stb., kiket Aradon, 1849-dik év október hó 6-án végeztetett ki a könyörtelen ellenséges hatalom. De nemcsak legfőbb embereink, hanem azok is menekültek, és

elrejték magukat, kik a magyar kormány-
nak és seregnek bárminemű hasznos szol-
gálatot tettek, vagy mint jó katonák a
harcban különösen kitűntek. Ezernyi kém-
szeme volt az ellenségnek, mely mindent
meglátott, észrevett, s ugyanannyi keze,
mely azokat feljegyezte.

Kiról-kiról tudva volt, hogy mit tett,
mi bűn terheli, s ha valakinek nem lett
volna semmi tette, mely büntetést érdemelt
volna, ráfogtak valamit a legaljasabb
módon, és a vérszopó hadi törvény-
szék gonosz kegyetlenséggel ítelt fölöt-
tünk saját hazánkban.

Mindenki igyekezett menekülni az árva
hazából vagy legalább elrejtőzni benne,
hogy még a madár se tudjon róla.

Iszonyú idő volt az!

Én, ki — bár féltem e harc rossz ki-
menetelétől, s előre látva, hogy ily vége
lesz annak, nem helyesltem, mint emlé-
kezhetel rá, hogy vakmerően szembeszáll-
junk a sokszorta nagyobb ellenséggel —
csak azért nem mehettem a magyar sza-
badság harcosai közé, mert Ákos fiam
bucsuzásakor hirtelen rosszul lettem, miután
pedig remegő családomat nem hagyhattam
el a veszélyben, keserű könyvet hullattam
a letiprott magyar szabadság sirjára. Pe-
dig éppen e szerencsétlenség igazolta, hogy
nem voltam hazaáruló, hogy jót akartam,
midőn azt indítványoztam a városi
tanácsban, hogy kísérsük meg szép sze-
rével kibékülni ellenségünkkel.

Nem hazaárulás volt az, — mint az
orvos mondá a tanács előtt, — hanem a
hazaszeretet és a higgadt, előrelátó meg-
gondolás figyelmeztető hangja. És jutal-
mam mi volt érte? A legirtózatossabb vád:
a hazaárulás vádja! mely mély sebet vá-
gott szívemen. És ez a seb akkor, midőn
csakhamar semmivélettünk e véres harc-
ban, még jobban vérezett. Milyen jó lett
volna szavamnak engedelmeskedni. Midőn
láttam a mindenfelől megsemmisült remé-
nyeket, a feldult, honfivérrel áztatott haza-
földet, a diadalmas ellenség kegyetlen bo-
szuállásait, a rettegő, szegény nyomorult
népet, a szomorú pusztulást: kétszeresen
gyűlöltem az orvost. Oh gyermekem, te is
megítélheted, hogy volt okom reá. E gyű-
lölet volt egyetlen rossz tulajdonságom az

életben, pedig ez sem volt oknélküli. De ha már a gyűlölet megvolt, — csak legelőbb tudtam volna rajta uralkodni, hogy az érzés tette, a gyűlölet boszúállásra ne váljék!

De elkeseredésemben nem tudtam rajta uralkodni. Ez lett örökös átkom, boldogtalanságom!

A gyűlöletet az orvos iránt méginkább elősegítette az, hogy Ákos fiam még a világi fegyverletétel után sem tért haza. Pedig oh! mily kimondhatlanul aggódtam miatta! Hisz' jobban szerettem őt, mintsem ki tudnám fejezni!

Bizonyosan elesett a harcban... s csak végsőhaját küldte haza haldoklásakor a véres csatasíkról.

... És az az ember mégis azt dörögte fülembé, hogy hazaáruló vagyok!...

Oh irgalom Istene!... de fájt a szívem!...

(Vége köv.)

Rom között.

O. Margitnak emlékül.

Ős erdők közt meddön, kopáran
Egy ócska kastély áll magában;
Moh lepte el, repkény karolja,
Rá-ráhajol a cserfa lombja. —
Falai közt tört lándzsa, puzdra,
A lelket elviszi a multra...
Én jártam ottfenn a teremben,
S kihallgatám mély titkait,
Miket csak a merengő lélek
Ború- s képzeletben gyanít.
Lelkemhez szól egy szál borostyán
Panaszkodván siralmasan...
Szavában sok letört reménynek
És bánatnak viszhangja van.

„Régi korban, midőn az ember
Erőben, győzelemben élt,
Midőn társának életére
Nem fent titkon ölö-acczelt...

Midőn az ember még ember volt
S állattá lenni nem tanult,
Én voltam úr egész világon...
Hajh az a mult! Hajh az a mult!

Mi büszke volt egy Leonidás,
Midőn engem viselhetett...
Vagy Sokrates, kibén az ember
Istenekhez emelkedett.

Mi délezeg volt a bátor ifju,
Midőn engem fejére tett;
Nem láthatál arczán borút, de
Szívén láthattad az eget.

Oh mint örült a fürge lányka,
Kinek honért lángolt szive,
Ha engem látott jegyesével
Robogni a harc vészibe. — — —

Én voltam az, kiért a nőnek —
Ha a gyermek, harczból jöve,
És ott lebegtem halántékán —
Örömben megrepedt szive.

Mi szép volt az, ha tisztos ősznek,
Ki nagy dolgok közt lett magas, —
Én diszelegtem halántékán...
Muló télen örök tavasz.

Én voltam úr, de nagy hatalmam
Idők folytán lejárt, letűnt.
Sokat megértem aztán, láttam
Kikelni fészkeből a bűnt. —

Jött az arany, — vétkes csilláma
Reám sötét árnyat vetett...
S lélekvakító villogásán
Minden, mi jó, feledve lett.

Átkom reád, te bérczüregből
Előhozott fényes gonosz!
Miattad a világ hanyatlik
Az embernép, gyilkol, oroz...

Az istenek, fényes Olympon
Nem szégyeneltek engemet,
Mostan pedig e korcs utó-kor,
Gúnynyal tetéz és kinevet.

De jön idő, de jönni kell még,
Midőn a nép magába tér,
Ha a gonosz majd harcban elhull,
Dicsőség lesz egy szál babér.“

* * *

Ne szomorkodj', csak turd a sorsot,
Bár jobb-, vagy balkezüleg osztott...

Búd, bánatod öröme válik,
Mert nem tarthat ez így sokáig.

A nép már honszerelmet érez,
És annak dísze csak te lészesz.
Ha széttörik bilincse, járma,
Te fogsz lenni örök virága.

Hlavathy Ödön.

A fenyő és a vadrózsa.

— Rege. —

Rengeteg erdő közepén emelkedett egy kopár, meredek kőszirt. Az egész erdő sík rónaságon feküdt, melyen csupán az egyetlen magas pont, e magános szikla volt látható. Terméketlen köveit szürkés moha fődé; imitt-amott még ez is hiányzott, s csak az éles, meztelen kövek fénylettek elő. Ellenben az egész erdőség földét a leggyönyörűbb, a legélénkebb zöld pázsit takará, a fák derekait folyondárok ölelék körül, míg tövükben ibolya, vadrózsa, gyöngyvirág és földieper virult.

Hígyétek el, szebb erdőt az egész világon hasztalan keresnénk. Volt is benne ezer meg ezer vagy talán még több dalos madár: bugó gerlék, csattogó fülemilék, éneklő rigók, csörgő szarkák, melyek korareggeltől késő estig hangoztatták, mindegyik saját modorában, saját hangváltozataiban: „Oh mily szép az élet! Oh mily szép a világ!“ Persze, hogy ők az ő életüket, és az ő világukat, az erdőt értették, mert szerencsésjókra mást nem ösmertek, másról fogalmuk sem volt. Akkor talán másképen énekeltek volna...

Lenn a pázsiton teméntelen, szebbnél-szebb virág kandikált elő a buja zöld fü közül, elszórva, rendetlen csoportozatokban, hol sokan együtt, tömegben, hol kevesen, néhol egy-egy magános virág, hol sárga, mintha egy lehullott csillag volna, hol piros, mint egy vércsepp, vagy kék, mintha az égboltozatot tükrözné vissza, vagy pedig olyan tiszta hófehér, mintha egy elrejtőzködött, a tavasz által ottfeledett hópehely volna. Ki tudná színeik dús vegyületét vagy számtalan árnyalatát elmondani, — elég az hozzá, hogy mind szépek, illatosak és boldogok voltak.

Soha emberi kéz nem érinté e virágokat,

emeri nyom nem tapodta e pázsitot; soha időelőtti enyészet nem pusztított itt el egyetlen virágot, nem fonnyasztott el egyetlen fűszálat. Nöttek, virultak és elhervadtak a természet rendje és törvényei szerint. Télen aludtak mélyen, csendesen, jó melegen betakarva a lehullott falevelek pusztá rétege által, és hólepelbe burkolva a tél fagya ellen. Tavasszal életre ébresztve a nap legelső sugarai által, melyek kicsirázták a szunnyadó magot és kihajták az éledő csirát a földből. Nyáron virulva, illatozva, midőn virág virágra borul, fűszál fűszálhoz hajol, s a levelek remegve simulnak egymáshoz, és a szellő suttogása csupa életről, boldogságról beszél. Ősszel pedig lassan-lassan hervadozva pihenni készültek, hogy a téli álom nyugalmaát élvezzék.

Évről-évre, évszokról-évszakra így ment ez mindig háborítlanul, zavartalan folyamatban.

De ott fenn a sziklán más volt ám az élet; ott sem virág nem virult, sem madár nem dalolt, sem szellő nem enyelgett.

Ősi földrázkódások csodás szüleménye volt e kőszirt. Mintha benne a természet minden ridegségét, terméketlenségét egy tömeggé öszpontosította volna, hogy körülötte annál dúsabban, annál életerősebben tenyészthessen mindent. Hegyes, kiálló élei, sima, egymásra halmozott kőlapjai, növénytelen, kopár bordái kizárni látszának a termékenységnek minden lehetőségét.

És mégis, legmagasabb csúcsán, hozzáférhetlen magasságban állt egy óriási fenyőfa, oly nagy, oly erőteljes, oly terjedelmes, hogy párját az egész rengeteg erdőben hiában kereste volna az ember; pedig tudjátok-e, hogy az mértföldről-mértföldre terjedt és szebbnél-szebb százados tölgyekkel és cserfákkal volt tele.

Meglátszott rajta, hogy ez az erdő királya, a rengeteg dísze, a növényzet koronája. S körülötte sehol egyetlen bokor, egyetlen virág sem volt látható; annál megfoghatatlanabb, annál csodásabb, hogyan nőhetett a fa ott a sziklacsúcson, a szédítő magasban. Honnan szí elég táplálékot? hol talál gyökereinek elég helyet? hogyan képes szélvésznek, viharoknak ellentállni, mely szabadon éri minden oldalról? Lenn az erdőben egyik fa a másikat védi a szél dühe ellen,

egymást oltalmazzák, közös erővel tartóztatják föl a vihar megrohanásait; egyik sen áll magánosan kitéve; mindeniket csak a öbbin keresztül hatolva, s ezáltal erejében megtörve vagy legalább gyengítve érte a dühöngő, pusztító elem. Ámde ez a szikla fenyője, szédítő magasban, mindnyájok fölé emelkedve, egyedül, nem védve, nem oltalmazva semmi által, egész nagyságában kénytelen volt szentől-szembe, erőt erő ellenében, megviaskodni a dühöngő orkán legvadabb kitöréseivel.

És ő mindedig győzedelmeskedett; dereka egyenes, hajthatatlan maradt, büszke sudarát merészen emelé ég felé, és sötét, örökzöld ágait hatalmasan, mint óriás karokat terjeszté maga körül. Őt nem fosztá meg az ősz leveleitől, ő nem aludta át a telet; ámde virágokat sem hozott neki a tavasz, sem enyelgő lepkét a nyár. Soha madár nem rakott ágai közé fészket; hogy merte volna gyöngéd gondoskodásának tárgyait, azokat a vékony héju tojáskákat, piczi, pelyhes fiait e szüntelen vihártépte, az elemekkel ily védtelen szemben álló fának oltalma alá helyezni?!

Büszkén, egyedül, hajthatatlanul folytatta életét a fenyő sok éven át. Örömei szilaj, csupán ő általa ösmert vad gyönyörökből álltak. Ő büszkeségében, erejében, egyedüliségében találta örömét. A mi másnak halála lett volna, neki életerejét edzette. Szemben a viharral, kitéve a déli nap legégetőbb sugarainak, sziklatrónján mindenek fölé emelkedve, mi őt környezé, látva a hajnal legelső pirkadását, az alkonyat legutolsó fényét, mindig készen a küzdelemre, győzelmének érzetében, megközelíthetlen magasságának tudatában élte le napjait, éveit... s ebben lelte örömét, ez tölté el vad kéjjel a legutolsó izig, midőn minden ágában recsegve, ropogva viaskodott régi ellenével, a viharral, melyen örökké kifogott, mely mindig megszegyenülve volt kénytelen távozni, míg ő ott maradt helyén, büszkén, győzedelmesen.

Azonban egyszerre csak változás történt.

A ki meg tudná mondani, hogy jött az a mag oda, melyből ez óriás fa származott, ki vagy mi hozá fel éppen e sziklaacsúcs tetjére: csak az tudhatná azt is, madár

hozta-e vagy a kavargó szélvész, vagy a természetnek mi más útján jött fel ugyanazon sziklára, még pedig éppen a fenyőfa tövébe ama mag, melyből az a vadrózsa nőtt, mely egyszer csak — kora tavasszal — annak alján hajtá ki gyöngye ágait, picziúke leveleit. Ki tudná megmondani, hogyan, miképen tévedt ez ide, hol eddig sem virág, sem fűszál nem vert soha gyökeret? ki tudná — hogyan? ... elég az hozzá, hogy ott volt, hogy szemlátomást rövekedett, erősödött, hajtott, sőt végre virágozni kezdett, míg végre egészen átfogá, átkarolá a fát, azután egyre magasabbra nyujtá ágait, egyre dúsabbak lőnek levelei, és virágai pirosabbak, illatosabbak.

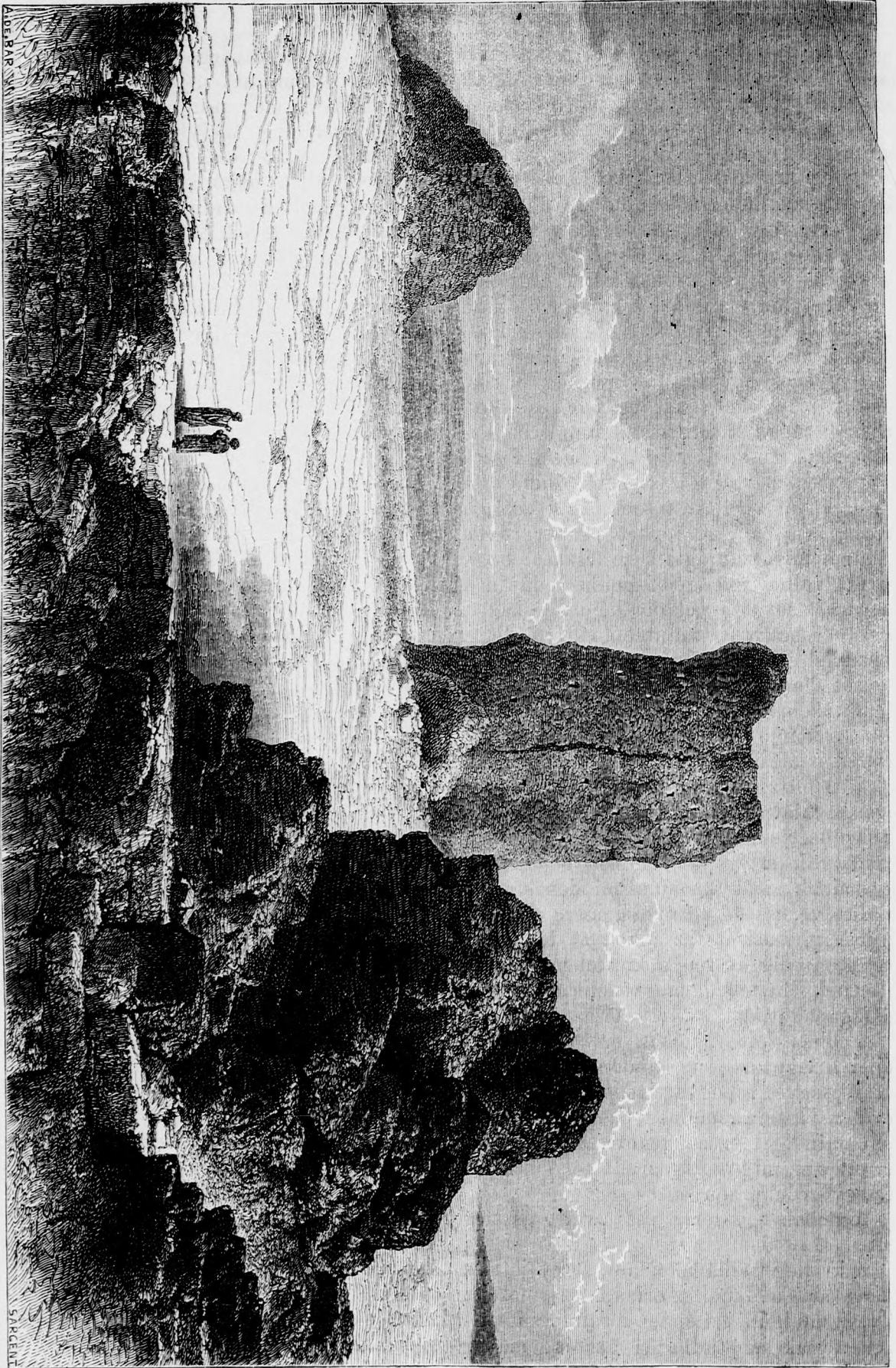
Mi történt ezalatt a fenyővel?

Először csak bámult a kis gyöngye hajtáson ott lábánál, aztán figyelni kezdett erősödésére, végre érdeklé nézé minden egyes levelének fejlődését, szaporodó ágait, fészlő bimbóit. Lassankint elhagyá régi szilajsága; minél többet foglalkozott a kis, egyre gyarapodó bokorral, melynek ágai egyre magasabban kuszak fel oldalán, s illatos virágai gyöngéden simultak hozzá, annál kevesebbet törődött a sudarát környező viharral.

Végre csak egy gondja lőn: megvédeni a kis, gyöngye rózsabokrot, távortartani mindent, a mi annak árthatna vagy éppen életét fenyegethetné. — A nap sugarait csak ágain átszűrve bocsátá a bokorra, az esőt csak mint harmatcseppeket engedte aláhullani, s ha a szélvész, az ő régi ellene, tusára hitta őt, nem állt vele harciba, meghajtá előtte sudarát, minden ágát szerte engedé zilálni, csak hogy minél előbb elvonulni láthassa az ellentállásra nem talált vihart.

Oh, mint féltette kis virágát, — ez lett egyetlen gondja, öröme; hisz ezáltal ismerte meg a mindennel közös, csak általa még eddig soha nem sejtett gyönyört: szeretni! Eddig csak az ellentállás szilaj gyönyöreit, a küzdelem vad kéjét ismerte, — a boldogságot csak most találta fel a kis vadrózsa-bokorban, mely gyöngeségében erős derekánál keres támaszt, átfonva őt virágos karjaival s felküldve hozzá illatát.

Hát még mikor végre a rózsabokornak most már lombdús, elég menhelyet ígérő ágai közé egy kis parányi madárpár fészket

Babel toronyának romjai.

rakott! midőn esténként oda tértek pihenni, éjjel ott aludtak, s hajnalban csicseregve, füttyörészve szálltak ki fészkekből! — Nem-sokára igazgatni kezdték fészkeket, tollal, virágokból elszállt pamutszerű pehelylyel bélelni és jó puhára, melegre készíteni, mire aztán egy, két, három, négy piczinke tojás lett látható a fészek alján.

Oh, ekkor a fenyőfa öröme leirhatlan volt!

Mennyire meghatotta, midőn látta, mint

körül szökdécselni, kissé fel-felemelkedni, körül-körülröpködni a fát, — végre pedig elszálltak az öregekkel le a völgybe, az erdőbe.

Hogy félt a fa ekkor, hogy remegett, hogy soha többé nem látja őket, nem hallja többé csevegésüket. Mint örült, midőn őket messziről megpillantá és hazatérni látá!

Nem is maradt a kis fészek soha üresen; az elköltözöttek helyére mindig jöttek mások, kik tojásaikat a fenyő alatti vadrózsa-

Thury György halála.

ül fészkeben türelmesen az egyik madár, míg a másik messze elszáll táplálékot hozni a hátramaradottnak. Végre kikeltek a kis pelyhes madárkák, s az öregek egész áldott nap jöttek, mentek, soha nem unva meg, soha el-nem fáradva, hogy szüntelen éhes fiaikat táplálják, kik az öregek közeledtére már messziről mind kitátották szájacskáikat, és csipegettek, a hogy csak tudtak, lesve, mindenik magának követelve a hozott magoskákat.

Aztán ezek is felnöttek s elkezdtek a fa

bokor levelei közé rejték. Csak télen, midőn a bokorról minden levél lehullt, s az őszi szél felkapta és elsodorta azokat, mikor a vadrózsa-bokor is a többi növénynyel együtt téli álmát alvá, — csak ilyenkor gondolt a fenyőfa régi napjaira vissza, mikor oly büszke volt magános, megközelíthetlen magas helyzetére, erejére, nagyságára és szilaj küzdélmeire.

Oh, mint vágyott volna most ellenben ott lenni a völgyben lenni, elrejtve a többi fa között, védve vihar és szélvész ellen!

Nem magáért, oh nem! — a kis vadrózsa miatt aggódott: hátha egy olyan irgalmatlan vihar elriasztja ágai közül a kis fészek lakóit, a madárkakat, vagy leszaggatja derekához simuló ágait, s összetépi, eltördeli, vagy pedig — s ettől félt leginkább — a tél hidege áthat gyökeréig s megfagyasztja azt, hogy soha többé ki nem hajthat.

Ilyenkor úgy irigyelte a többi fákat az erdőben, kik lehullott leveleikkel védhették az alattok nőtt bokrokat, míg az ő levelei soha le nem hullnak. Ugy-ugy megrázá ilyenkor ágait, hogy legalább a rajtok levő hóval takarhassa be jó melegen gondoskodásának tárgyát.

Amazoknál oda lenn, kiket száz bokor és fűszál környez, a kiveszettek helyét újra pótolhatják azok a virágok és növények, melyek még megmaradtak; de ő, ki közelben soha egy fűszálat sem látott ez egyetlen bokron kívül nőni, ő ezt veszítse el?

Borzadva gondolt ennek lehetőségére s vadul esakodta össze ágait.

De a tél megkimélte őt, s nem fosztá meg annyira féltett boldogságától, — minden tavasszal kihajtott a rózsa, s egyre dúsabb, magasabb, virágzóbb lett.

Itt volt ismét a nyár, tikkasztó, forró, mindent elperzselő nyár. Csak a rózsabokornak nem ártott; a fenyőfa hűs árnyékba takará őt messze szétterjedő ágaival. És a rózsabokor már egészen körülfogta hatalmas derekát; egyes ágai már oly magasan nyultak fel a törzsön, s fris, eleven levelei hozzá simulva, enyelegve rezegtek és susogtak körülte.

Ekkor, egyszer dél-tájban, nehéz felhők alakultak a láthatár szélén, melyek egyre terjeszkedve, sűrűsödve huzódtak az erdő felé, s tompa zúgás és halk dörgés kíséretében mindinkább elboríták az egész égboltozatot.

Remegve simultak a rózsabokor sugar, hajlékony ágai a fatörzshöz, a mint a feltámadó vihar szele végig-végig zúgott a szikla fölött.

Küzdelemre készült a fenyő, meg-megrázva ágait, hogy csak úgy recsegték belé, mintha erejét akarná próbálni vagy fenyegetőznék, hogy visszariaszsa a vele már-már tusába kezdő szélvész.

Irtóztató égháború tört ki; szemkáp-

ráztató fénynyel, mint óriási tüzkiigyók cikáztak a villámok a dörgő, esattogó felhő-tömegeből elő. A szikla fölött is függött egy vészterhes, egymásba gomolygó felhőcsoport, minden irányban áthasogatva a cikázó villámsugaraktól; rohanva sodort feléje a vihar egy másik sárgás-szürke fényű felhőtömeget.

Egyszerre pillanatnyi csend állott be, nyomasztó, félelmes csend; erre vakító lángözön s egy iszonyu esattanás következett, — és a sziklatetőről egy óriási lángoszlop emelkedett, oly magas, hogy összekötni látszott az eget a földdel.

A fenyőfa égett

Mire az idő kiderült, a felhők elvonultak és a nap tarka szivárvány-ívet vont az erdő fölé, a sziklacsúcs pusztá, kopár földét korom és hamu fődé, melyet az esti szél széthordott, — ki tudja, hogy hová? ki tudja: merre?

Ez a fenyőfa története.

Ne sajnáljátok, ne búsuljatok rajta: hisz ő boldogsága közepett szünet meg élni, — szeretve és szeretettve!

Szendrey Julia.

O t t h o n n .

Közeledem hazafelé,
A kis harang vigan cseneg,
Már látom házunk tetejét,
Istenem! mindjárt ott leszek!

Már vár reám édes anyám,
Letörli majd a nagy széket;
Oda ültet maga mellé,
Hát hogy s miként vagy? kérdezget.

De én nem tudok szólni,
Csupán könyeim hullanak;
Oh hisz ki ne örvendene
Annak az édes otthonnak?!

Majd kimegyünk a kis kertbe
Megnézni a sok virágot,
Mellettem jó édes anyám,
Csak ölel, s egyre mosolyog.

„Oh azt tudtam már, hogy nem is...“
A többit fél kimondani;
„No de csakhogy itthonn vagy már,
Nem is fogsz hamar elhagyni.“

Ebéd után újra kérdez,
 Hogyan vagyok? nincsen bajom?
 „Mily halvány vagy, milyen sápadt,
 Avagy ezt tán csak én látom?!“

Szól, s megsimitja arczomat,
 Aztán megfogja két kezem,
 S nem tud szólni egyikünk se, —
 Csak zokogunk mind a ketten.

Pataky Árpád.

Bábel tornyának romjai.

(Képpel.)

Ama nagyterjedelmű sivatag-lapályon, melyet keletről és nyugatról a Tigris és Eufrates folyamok határolnak, s melyet éppen ezért a görögök Mesopotámiának vagyis folyamközi tartománynak neveztek el, — e lapály egyik pontján feküdt a hajdankor egyik hatalmas világvárosa: Babylon, — s szintén ott emelkedett még sokkal előbb ama nevezetes építmény, melynek keletkezését a biblia így adja elő:

„Mind az egész föld pedig egy nyelven szól vala, és a szólásnak beszéde egy vala. Mondának annakokáért: Jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, melynek magassága az eget érje, és ily módon szerezünk magunknak nevet. De az Ur összezavará nyelvöket, oly módon, hogy egymást nem értették vala többé. Akkor félbehagyták a város és torony építését, és szerteszéledtek vala az egész földön. Ezen okból nevezték vala ezt a várost Babelnek, vagyis zavarának, mert ottan zavarodának össze a nyelvek.“

Igy adja elő a biblia a legrégebb hajdankor e nagyszerű maradványának eredetét, — s a különböző korszakokban élt tudósok, utazók és régiségbuvárok hosszú időken át a legnagyobb buzgalommal igyekeztek föllebbenteni a bizonytalanság sűrű fátyolát, mely az emberi-nem gyermekkorának e titokszerű emlékét századokon keresztül fedte.

Eddig azt sem tudták bizonyosan, hogy Babylonia számtalan romhalmaza közül voltaképen melyiket lehetne Bábel romjainak nevezni, de most már legalább e részben teljes bizonyosságra jutottunk.

Ugyanis hitelesen be van bizonyítva,

hogy a földhányások és téglák ama nagy tömege és halmaza, mely az Eufrates nyugati partjától kétórányira emelkedik, s melyet az ottani hagyományok Birs-Nimrodnak neveznek, a Bábel tornyának maradványai, mely épület később a Belus temploma is volt. Ezen omladékhalom, melyet egy téglafalnak még most is elég magas maradványai koronáznak, mintegy 150 lábnyira emelkedik ki a terjedelmes lapályból, s valóban meglepő látványt nyújt a szemlélőnek.

A Bábel tornyának romjainál az utazót leginkább meglepik azok a megüvegesedett kődarabok, melyek a halom tetejét fedik, s melyeket első tekintetre tüzes szikláknak tarthatnánk. De ha közelebbről vizsgáljuk e szikla-tömböket, kitűnik, hogy nem egyebek sárgás-zöld téglarétegeknél, melyek földszurokból készült ragasztékkal vannak összeillesztve, s ugyancsak földszurokkal bevonva, — s így aztán összeégetve és megüvegezve, az egész tömeg oly szilárdságot nyert, milyent a kaldeusokon kívül még egy nép sem tudott adni műveinek.

Végül még egy igazán meglepő történetkét említenek meg, melyről olvasóink aligha hallottak eddigé.

Egy bagdadi karmelita atyának az a gondolata támadt, hogy a boldogságos szűz mellszobrát Bábel romjaira fölállítsa; hanem a kivitel nem vala a legkönnyebb. De a buzgalom legyőzte az akadályokat, és a tisztelendő atya csakugyan fölvergődött a rom tetejére.

Mekkora lehetett azonban meglepetése, midőn ott oly vendégre talált, ki az ünnepeyre aligha volt meghiva: a tetőn egy szép párducz sütkérezett a napon, és a mérész páterrel egész nyugodtan farkas-, akarom mondani párducz-szemet nézett.

Mikor az alant levők értesültek e nem remélt, de nem is ohajtott találkozásról, ijedten kiáltának a tisztelendő atyának, hogy az Istenért, ereszkedjék le tüstént; — de ő csakugyan rettenthetlen vala, s egy órai szivélyes (!) szembeszéd után a párducz megunván a komédiát, odább állott, s a hőslelkű páternek végre mégis sikerült a kiesi bronz Mária-szobrot a tetőre tűzni.

Azóta ott diszeleg a kis szobor, — ha csak valamelyik bagdadi nyerészkedő régi-

ségkereskedő nem szánta rá magát a felmászás nyaktörő vállalatára, s a bábeli Miasszonyunkat valamely ritkaság-kedvelő angolnak borsos áron el nem adta.

Thury György halála.

— Történeti rajz. —
(Képpel.)

Emlékezzünk régiokról,
Törökverő vitézekről ...

Thury György uram ő kegyelme ezelőtt háromszáz esztendővel nevezetes ember vala Magyarországon, és hírét-nevét soká emlegették még azután is, még pedig nagy nevekkel: Kinizsivel, Dobóval egy sorban, mert Thury György egy rettentés és rettenthetlen „törökverő“ volt. Az volt élete célja, hogy verje, ölje, hajtsa őket, a hol éri.

Abban az időben ez a foglalkozás volt a legjobb hazafiság és a legtisztességesebb munka, — s Thury azon idő szellemében valóban jó hazafi volt és fölötte munkás ember.

Élete abba a korba esik, mikor a török legszorgalmatosabb volt Magyarország pusztításában, mikor maga nagy Szolimán hat hadjáratot intézett hazánkra, — és Thuryról huszonkét év krónikája emlékezik mint feltűnő vitézről, a kit a török is ismert jól és fente rá a fogát.

Sok volna elősorolni a csatáknak csak neveit is, a melyekben résztvett; csak ott kezdem, a hol már mint kapitány-féle ember működik, egy-egy csapat vezetőjeként, — a mikor már a török is nevérol ismeri.

1549-ben Gyöngyösön volt Tarnóczyi Andrással. Ott történt aztán, hogy török vendégeik voltak a várban ebéden, azok közt egy Jussuf nevű bég. Barátságosan ebédelték együtt, mert éppen valami békeség megszabásában jártak volt el. Ebéd alatt Jussuf atyafi felette gyakran kandidált a kancsó fenekére, s ennek következése az lett, hogy midőn ebéd után felült lovára és elkezdett hadonázni azzal a kópjával, melyet Thury ajándékozott neki, addig s addig hadonázott, a mig ugy hasba vágta magát vele, hogy meghalt ott mindjárt.

A bolond törökség azt hitte, hogy Thury tanította hunczutságra a kópjáját, és minden békeségkötés mellett nagy kedvök lett volna szertetépní ezt a jó magyar vitézt, s bizony aligha meg nem is teszik, csak ne ugrék vala meg előlük.

Akkor volt esze Thurynek megugrani; azután kölcsönben ő is ugrasztotta sokszor a tar komát.

Ott volt ő mindenütt haláláig, a hol csatázni kellett a törökkel. Hadmiveleteivel majd mindenütt van egy s más tréfás dolog összekötve. 1566-ban például Szolimán utban volt az ország felé, és budai basája Arszlán, Palota bevételel akart kedveskedni megérkezéte. Igen, de Palota várában Thury volt a kapitány! Neki fekszik Arszlán, löveti a várat, rést is lövet rajta. Na most török, menj be, van hol! Hiszen menne is, de nem oly könnyű a menés, mikor Thury „eltakarodj“ -ot vezényel a kardjával!

Miután már tartott egy darabig az ostrom, egyszer csak hírül hozzák az Arszlán kémei, hogy Fehérvár felől nagy német sereg közeleg. Ő is fölszedte magát gyorsan, még ágyut is hagyva Thurynek, mert hirtelenében nem tudták összefogdosni a legelni bocsátott ágyus lovakat. Hát pedig az a német sereg semmi egyéb nem volt, mint Fehérvárról fáért menő szekerek. Az igaz, hogy biztosság okáért katona is ült a szekéren.

Azután Szolimán bejött, és Miksa maga is táborba szállt nagy német sereggel Győr körül. Oda ment Thury is. Ott késedelmek rengeteg erővel; onnan nézték el, hogy Szigetvárrban Zrinyi Miklós önkéntes áldozatul hulljon a török torkába.

A török maga sem vette számba ezt a tétlen sereget, s ingerkedni olykor, ha közel érték, kevesen is eljárógattak egyik-másik oldalába.

Éppen ezt tette volt valami Mahomed bég is, hanem az bizony póruljárt, mert Thury észrevette. Nem járkált ő aztán parancs után, hanem neki a töröknek. Mahomed valami háromszázad magával volt, de megfutamodott rögtön Thury elől, és futott egész a Bakonyig; ott aztán szembe állt, mert Thury csapatja sem volt nagyobb. Mindamellert rövid időn a török le volt

ölve, vagy fogolylyá téve; utóbbi sorsra jutott maga a bég is. — Azt írják, hogy ebben a csatában Thury megunta fegyverrel pusztítani, és pusztá kézzel verte a törököt; ugy is leverte.

Efféle tetteiért — és efféle tette számtalan volt — ismerte őt a törökség s erősen törekedett vesztére. De mint a görögök isteni hősét, Achillest, őt sem tudták meggyőzni csel nélkül. Azzal aztán meggyőzték és kitölték boszujokat.

1571-ben kanizsai kapitány volt Thury. Ineselkedő török csapat a vár alá szemtelenkedett. Ő is kiront rögtön nehányadmagával megfélemezésekre, hanem akkor minden oldalról előtörték, a kik elbujva voltak, és lenyomva sokan az egyet, könnyörtelenül megölték. Fejét aztán nagy diadallal küldötték Konstantinápolyba. Valami értéktelen fejet nem küldtek volna el. Ezzel is kimutatták, mennyire félték tőle, a míg élt.

Thury György valóban a XVI-dik század Kinizsijének nevezhető, annyira kiváló tulajdonai voltak a merészség és személyes vitézség, és annyit ártott egymagában a töröknek.

Réthy Lajos.

Jó gyermekek emlékkönyvébe.

I.

Nincs szebb éke a gyermeknek,
Mint a jó szív, s a szeretet.
Mily gyönyörű, ha megférnek
Szépen együtt a testvérek!

Ez láncza a boldogságnak,
S jaj! ha szemei szakadnak;
Inkább egyetmást csak nézz el,
De ne pörölj testvéreddel.

A szeretet fűzön össze
A játékban bátya, öcse,
S tanulásban is szeretet,
Ösztönözzön benneteket.

Öröm lesz ez szülőtöknek,
Kik csak tiértetek élnek,
Öröm a jó tanítónak,
Ki érttetek annyit fárad.

S azt régen már ki-ki tudja,
Sokféle az élet utja!
S ugy lehet, hogy kis testvérek,
A tiétek szétérnek.

II.

Evés előtt, evés után
Imádkozzék fiú, leány!
Mert ki szépen imádkozik,
Az Istennek tetszik mindig.

A ki pedig elmulasztja,
Nem lesz azon ég áldása;
Mert ki Istent elfelejti,
Kegyét nem adja ő neki.

III.

Gyermekek, ha folyik a játék, —
Ne bántsátok soha a másét.
A másét kívánni is már véték,
Jó gyermekek, ti ezt ne tegyétek!

Alma, virág, vagy bármi légyen
Odaát a szomszéd kertjében,
Azt csak hagyjátok szépen nyugton ott,
Mert ki titkon hozzája nyúl, — lopott!

IV.

Jókor reggel, ha elhagy az álom,
Ne nyújtózzál soká, kis barátom,
Lusta, tunya ember lesz az mindig,
A ki napfölkeltén túl is alszik.

Nincs szebb percze a nagy természetnek,
Mint midőn a madarak zenegnek,
S a virágon rajta még a harmat,
Ilyen perczet csak a hajnal adhat.

Ekkor tiszta, fogékony az elme,
Vágytól, gondolattól nincs még telve,
S ha tanultad este a leczkédet,
Nincs jobb, mint ha ekkor át-ismétled.

Kelj azért hát gyorsan fűrgén reggel,
Jól megmosdjál, tisztán öltözzél fel,
Áhitattal rebezd el imádat,
S meglásd, fűrge leszesz így egésznap!

Földváry István.

A barátok.

(Arab mese.)

Németből: Máriássy Gyula.

Egy gazdag kalmárnak volt egy fia, a kit határtalanul szeretett. Sok gonddal nevelteté őt, és mindent feláldozott arra, hogy mind szive nemesüljön, mind pedig értelme kellőleg kiképeztesse.

A mint az ifju a férfikort elérte, magához hivatá az apja és így szólt:

— Fiam! én mindenre megtanítottalak,

a mit egy férfinak állásodhoz képest tudnia kell. De még meg kell szerezned azon sajtóságot, mely minket az emberekkel való érintkezésre tanít. Azért tanácslom neked, hogy egy évre idegen földre utazzál; utazás ad ismereteket; mert minél több embert ismer valaki, annál jobban tud velök boldogulni. A világ egy nagy könyv, a melyből egy figyelmes olvasó sok hasznosat kiolvashat és elsajátíthat; az egy tükör, a mely az embereket saját valójukban hiszen tükrözi vissza. Nézz ezen tükörbe szorgalmasan, fiam, és különösen azt igyekezzél szerezni, a mit a bölcsek ez életben legfőbb birtokul nevezhet; és az nem más, mint egy barát. Ha csak egyet is találsz élted pályáján, úgy a legnagyobb és a legfőbb birtokot bírod, mit csak a halál bír tőled elvenni. A gazdagság és boldogság ezer baj alá vannak vetve; ezen kincset azonban egy halandó ember sem rabolhatja el. Keress tehát utadon ily kincset, és ne sajnáld a legdrágábbat, a mivel bírsz, a szükségben erre feláldozni.

Az ifju búcsút vett atyjától és elutazott.

Egy ismeretlen tartományba ment, — de egy idő múlva ismét visszajött, mielőtt atyja gondolta volna, hogy ő ott már megismerkedett. Atyja csodálkozott oly korai visszajöttén, s így szólt hozzá:

— Miért jössz oly hamar vissza, fiam?

— Atyám, — felelé az ifju, — te csak addig küldtél engem idegen földre, míg egy barátot találok; és én ezalatt ötven barátot is találék, mintaképeit a barátoknak.

— Fiam, — felelé a kalmár, — ne légy oly bőkezű e szent névvel. Elfelejtetted-e azon példabeszédet, a melyet én elutazásod előtt mondtam? Barátok, kedves fiam, nagyon kevesen vannak; a legtöbben, a kik ekkép nevezik magukat, nem tudják fel fogni e szó értelmét. Ők hasonlítanak egy reggeli ködhöz, a melyet a reggeli nap meleg sugarai eloszlatnak. Ők úgy bánnak a könnyenhivővel, a ki bennök hisz, mint a félig mámoros a boros üveggel, — addig tartja, míg belőle az édes nedv ki nem fogyott, de miután kiürült, elveti a pad alá. Én tartok, fiam, hogy a te barátaid is ezen mámorosokhoz hasonlítanak.

— A te véleményed, atyám, nem való,

— mondá az ifju; — én tudom bizonyosan, hogy ezen erényes emberek, a kiket én barátaimnak nevezek, ha szegényen és szerencsétlenül jönnek hozzájuk, épp úgy szeretnének, mint most.

— Ah! — mondá az öreg, — én hetven évet éltem, szerencsén és szerencsétlenségem mentem keresztül, sok embert láttam és túléltem; azonban e hosszú évek során csak egyetlenegy barátot találhattam: és te az öreg ellenében oly kevés hónap alatt ötvenet találtál volna? Jöjj, fiam, és tanuld meg tőlem, hogy kell az embereket kiismerni.

A kalmár leölt egy kecskét, és annak vérével bekente fiának ruháit, a kecskét pedig egy zsákba kötötte. Midőn éj lőn, a bekötött kecskét az ifju vállára tette, betanította őt, mit kelljen neki tenni, — és útnak indultak. Az ötven barát közül a legközelebbinek házához mentek, és az ifju kopogott.

Barátja hamar felkelt és okát kérdéskéső éjjeli jövetelének.

Az ifju válaszolt:

— A szerencsétlenségben ismerni meg a barátot. Én neked sokszor beszéltem azon ellenségeskedésről, a melylyel én és egy kegyelt udvaronc viseltettünk egymás iránt. Éppen most találkoztunk egymással, a város egyik félreeső részében lovagolván, megsértettük egymást, és én elég szerencsétlen voltam őt megölni. Félelemből bekötém őt e zsákba, és hozzád menekültem. Kérlek, rejtsd el a holttestet addig házában, míg alkalmas helyet találok, a hol eltemessem.

— Az én házam igen kicsiny, — adá feleletül szomorú arcczal a barát; — alig fogadja be az élöket, hová tehetném tehát a holtat; még hozzá az, hogy mindenki előtt ismeretes azon ellenséges viszony, a melyben a halottal éltél; vizsgálatot fognak indítani, s minthogy itt a mi barátságunk tudva van, e szerint azt nálam fogják megkezdeni. Ez rajtad semmit sem segítene és engem is szerencsétlenségbe rántaná.

Az ifju kérte, hogy segítsen veszedelmes állapotán, de hasztalanul. Az ő jó barátja egyszerre hidegebb lett s feleletei rövidébe, — úgy hogy a veszedelmes zsákkal tovább kellett mennie.

Ment második barátjához, a ki vele éppen úgy cselekedék, mint az első; és így végig járta az ötven barátot, de az utolsó szintén azt tette, a mit az első, s mind az ötvenen ajtót zártak az ifju előtt.

— Megtanultad-e már, — mondá a kalmár fiához, — hogy mily keveset adhatunk az emberek külsejére? Hol van a hü barátság ezen emberekben, a kiket te annyira dicsértél? A mint szerencsétlenségedet megtudták, szeretetök kihalt, ők áttörhetlen falak, felhők eső nélkül, fák, a melyek gyümölcsöt nem hoznak. — Most meg akarom neked azon különbséget mutatni, a mely a te ötven és az én egyetlen barátom közt van.

A mint így beszélgettek, elértek azon férfi ajtajához, a kit fia előtt mint a barátság mintaképét említett vala. Ő kopogott, s a mint a férfi őt megismerte, barátságos szavakkal kérdé tőle, hogy miért jött hozzá oly későn? A kalmár elbeszélte a szerencsétlenséget, melybe fia keveredék, és kéré őt, hogy a holtat nála elrejtse.

— Oh! szívesen, — kiáltá a férfi, — az én házam elég nagy száz halott befogadására is. A te és fiad védelmére mindent el fogok követni. Én téged és fiadat egy félre-eső birtokomra szállítlak, hol biztosan élhettek.

A kalmár megköszönte barátjának hártalan szeretetét, és így szólt hozzá:

— Én ezen kísérletet csak azért tettem, hogy könnyelmű fiamnak bebizonyítsam, mennyire különbözik az ál-barát az igazítól.

A kis adakozó.

Borzasztó hideg volt.

Egy öreg, de istenfélő nő járt házról-házra egy szeletke kenyérért. Reszketett a hidegtől, mert öltözete silány volt, s arca az éhség- s szomjuságtól már beesett.

Egy gazdagon öltözött urnőhöz vitték léptei; az istenfélő koldus szomoruan tekintett az urnőre, de az látva őt, lépteit meggyorsítá s szobáiba zárkozott.

E jelenetnek szemtanuja volt egy szegényesen öltözött pór-gyermek kis nővérel, a kik egymás közt fenforgott rövid

szóváltás után azt határozták, hogy a figyermeknél levő két krajczár adassék a szegény koldusnőnek.

A kis pór fiu örömmel nyult zsebébe, és a két pénzt készséggel nyujtá át.

De ugyane pillanatban oda érkezett a lelkész ur is, a ki nagyon örvendett a gyermek jószívűségén, s magához szólítá; a gyermek vonakodva s lecsüggesztett fejfel ment a lelkész elé.

— Kedves gyermekem! — ekként szólítá meg a lelkész, — miért nem nézesz szemembe? hisz te semmi rosszat sem cselekedtél? Mondd meg nekem, mit adtál a szegény koldusnőnek, a ki az imént távozott?

— Ah, — felelé a pór gyermek, — csak két krajczárt, mert több pénzem nem volt.

— Ez nagyon szép, — mondá a lelkész; — hogy tehát megmutassam, hogy a jótett nem csak az Istennek, de az embereknek is kedves, azért visszaadom pénzedet, mert tudom, hogy neked is szükség van reá, — s ezzel egy ezüstpénzt nyujtott a szegény pórfiueskának.

A pór-gyermek eleinte nem akará elfogadni a lelkész urtól neki ajánlott ajándékot, s csak nagy unszolással volt rábirható a pénz átvételére; hanem miután átvette volt, gyorsan meg is futamodott.

A lelkész a futó gyermek után pillantott, Isten áldását kérve reá; — és mit tapasztalt?

A gyermek az imént elmenő koldusnő után szaladt, s a kapott ezüstpénzt is átadá neki e szavakkal:

— Ime! Ezt most kaptam s neked adom. Végy magadnak ruhácskát s ennivalót.

A lelkész ujjalag csalogatta őt magához, de a pórfiu többé nem jött.

* * *

... Boldogok az alamizsnát adók, mert ők meg lesznek jutalmazva.

Oroszból fordítva

közli: egy névtelen.

Adomák.

— Ha ketten mondják, nem megy az egyre. Egy szelleműs francia író ebédre hitta néhány barátját. Midőn ebéd alatt a felszolgáló inas egy pompásan elkészített marhanyelvet hozott be, megcsuszott a fényezett padlaton, úgy hogy a tál egész tartalma a földre esett.

— Ne vegyék önök ezt rossz néven, — mondá a házigazda vendégeinek, — hiszen ez csak lapsus linguae. (Szó szerint: nyelvnek esése = nyelvbottlás.)

Valamennyien nevettek e sikerült élezen.

A kövér V. bankárnak is nagyon megtetszett ez, s föltette magában, hogy adandó alkalommal ő is alkalmazni fogja. Pár nap múlva tehát vendégséget adott, s megparancsolta inasának, hogy a sült pulykát felszolgáláskor ejtse ki kezéből.

Az inas pontosan engedelmeskedett, és a tanulmányos bankár sietett felkiáltani:

— Ne vegyék önök ezt rossz néven, hiszen ez csak lapsus linguae!

— **Salamoni ítélet.** Amerika Illionois államában egy vasúti szerencsétlenség alkalmával egy utas meghalt, egy másiknak eltört a lába. Ez utóbbi, valamint a megholtak özvegye kárpótlást követelt a vasúttársaságtól. A bíróság az özvegynek 5000, az egy lábunak 15,000 dollárt ítél.

Ez nem tetszett az özvegynek, s kérdé a bírótól: miért van egy lábunak háromszor-annyi értéke, mint egy egész embernek?

A bíró felelé:

— A dolog nagyon egyszerű. A férfi, a kinek egyik lába hiányzik, még 15,000 dollárért sem kap új lábat, — hanem az özvegy, a kinek 5000 dollára van, nagyon könnyen kaphat másik férjet.

Talányok.

Muschál Ignácztól.

1) Lógrás szerint megfejtendő.

za-	kint	min-	re-	Du-	ben;	Is-	juh-
den	Se-	nyáz-	fü-	de-	a	sza,	Ad-
ta-	nak;	gen-	na	a	ná	nyá-	ten:
lak	hab-	jó	Er-	ben	ink-	jon	Ti-
Gu-	ja,	Tér-	ben	jár-	ven	ősz-	jak
ja	nyu-	zes	ad-	nes,	mek-	nak.	vál-
ha-	lya,	ő-	dig	bő-	toz-	Mind	ban,
zek,	I-	lát	mé-	sely-	nyár-	ké	ná-

2)

Várady Lajostól.

4. 5. 6. 2. Nagyon kevés fa terem ott.
 3. 2. 11. Szeretik kicsinyek, nagyok.
 10. 11. Igen szép s hasznos állat ez.
 12. 11. Nélkülözhetlen fűszer ez.
 1. 12. 3. 2. A konyhában főkellék ez.
 3. 2. Tanuló mit tesz, ha jegyez?
 4. 5. 6. 2. 4. 3. A borbély kötelessége.
 4. 5. 6. 10. Oseinknek volt fegyvere.
 2. 8. Sokszor gyermekek teszik ezt
 8. 10. 10. 6. 9. Tisztelni az öregebbet.
 11. 1. Szelid jó husu állatka.
 9. 11. 12. Gyakran mérges kis állatka.
 7. 11. 2. Egy régi nemzet neve ez.
 7. 8. 9. 10. 11. 12. Fiuknak neve néha ez.
 1—12. Gondolj vissza e költőre,
 Vadkan által ejtetett le,
 Fekszik egy lombos erdőben,
 Szép Kursanez közelében.

3)

$$\begin{array}{cccc} \text{ü} & \text{ü} & \text{ü} & \text{ü} \\ \text{k} & \text{k} & \text{k} & \text{k} \\ \text{ü} & \text{ü} & \text{ü} & \text{ü} \\ \text{k} & \text{k} & \text{k} & \text{k} \\ \text{ü} & \text{ü} & \text{ü} & \text{ü} \end{array}$$

4)

$$\begin{array}{cccc} b & b & b & b \\ b & b & b & b \\ b & b & b & b \end{array} e$$

5)

Frits Gézátlól.

1. 2. 3. 4. Ha piros, — ajkadat ékesíti
 5. 6. 7. Ha éles, — fejedet dicsőíti.
 1. 2. 5. 4. Ha tüzes, — testedet melegíti.
 1—7. Ha játszik, — vágyadat elégit.

6)

Ló testéhez kapcsolódom,
 Az utakon koptatódom;
 Testeken kívül nincs létköröm;
 K betű nélkül megvan az öröm.

7)

Pavletics Béla Ödöntől.

- Dolgát nem jó kedvvel végzi 6. 2. 3. 4.
 Gyakran a váratat védi 3. 2. 6. 2. 9.
 Itt játszik a gyermekesereg 4. 8. 6.
 Tavaly a mezőn sok kárt tett 2. 9. 8. 6.
 Szád és gyomrod között vagyon 9. 8. 9. 2.
 Tisztátalan állat nagyon 3. 2. 6. 4. 8. 3.
 Jó, ha almával van töltve 6. 8. 4. 2. 3.
 Árpáléből van ez főzve 3. 2. 6.
 Hosszú esőru vízi madár 9. 8. 1.
 A méh ide mézért kijár 6. 8. 4.
 Dajkától hallhattál ilyet 1. 5. 7. 2.
 Sokaknak ez ad kenyeret 1—9.

Megfejtési határidő: április hó 20-dika.

TARTALOM.

A fehér ember. (Elbeszélés. — Folytatás.) — Rom között. — A fenyő és a vadrózsa. (Rege.) — Otthonn. — Babel tornyának romjai. (Képpel.) — Thury György halála. (Képpel.) — Jó gyermekek emlékkönyvébe. — A barátok (Arab mese) — A kis adakozó. — Adomák. — Talányok.

Felelős szerkesztő: K. Beniczky Irma.

Kiadja és nyomtatja: Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)